

“Visbennen op de kaai”

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 35

NUMMER 5

MAAND mei 2006

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 149: Vragen

blz. 150: **S. VAN DAELE:** Koning Boudewijn in de "Maritza" (juni 1986).

blz. 154: **J. DE MEY:** Louis Leep, notaris te Oostende 1821-1825: nomen est omen.

blz. 197: Archiefbrief Oostende.

Het archief pakt uit....

blz. 165: Oostende centrum Belgische badplaatsen (anno 1930), vertaald door **E. SMISSAERT.**

blz. 168: **F. GEVAERT:** De metamorfose van de haven van Oostende (deel 8).

**HET DOCUMENTATIECENTRUM VAN DE HEEMKRING IS TE RAADPLEGEN
GEDURENDE DE OPENINGSDAGEN EN -UREN VAN ONS MUSEUM**

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: . Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.

Jan DE MEY: Kortewinkel 4, 8000 Brugge.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

MEI ACTIVITEIT

De Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende avondvoordracht op

donderdag 18 mei om 20 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: TAFELN DOOR DE EEUWEN HEEN

Spreker: dhr. **Jean Luc MEULEMEESTER**

De heer Jean Luc Meulemeester is licentiaat kunstgeschiedenis en diensthoofd Cultuur van Oudenburg. Hij is ook lesgever aan de hotelschool van Brugge; vandaar zijn interesse voor dit culinaire onderwerp.

De tafel is een ontmoetingsplaats: om samen te zitten babbelen, te knutselen, te drinken maar vooral om samen te eten. Het tafelen heeft een lange ontwikkeling en geschiedenis. Niemand twijfelt er aan dat ook de oudste mens at, wel op een totaal andere manier dan wij. Op welke manier mensen doorheen de geschiedenis aten, wordt in die voordracht uiteengezet. Wat was er eerst: vork, mes of lepel? Hoe at men? Wat gebeurde er allemaal aan tafel?

Aan de hand van een reeks diapositieven wordt een overzicht van de geschiedenis van het tafelen gegeven. Schilderijen en prenten leren ons namelijk veel hoe mensen in vroegere tijden tafelden.

Kortom, een boeiende cultuurhistorische voordracht.

Opgelet : deze avond gaat door op donderdag 18 mei en niet op de laatste donderdag van de maand (Hemelvaartdag).

1ste JUNI ACTIVITEIT – HULDE AAN “PASTER PYPE”

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat voortaan onder de vleugels van onze Kring werkt, nodigt onze leden uit om op

zaterdag 03 juni om 10.30 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

Aangezien het dit jaar juist 80 jaar geleden is dat Pater Pype overleed, begint de plechtigheid met een bloemenhulde aan zijn monument in de plantsoenen van de SS Petrus- en Pauluskerk, Jozef II-straat.

Daarna gaan wij naar het oud kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg waar, **om 11 uur**, door het Stadsbestuur, de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens en het Herdenkingscomité Paster Pype bloemen op zijn graf gelegd worden.

Zo brengen wij hulde aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

2de JUNI ACTIVITEIT – REIS NAAR DE WESTHOEK

We vertrekken op

zondag 11 juni om 09.00 uur stipt

vanaf het Canadaplein bij het Gerechtshof.

Na ongeveer een uur rijden komen wij aan te Passendale bij de **OUDE KAASMAKERIJ** waar de koffie klaar zal staan op het zonnige terras.

Na de koffiepauze proeven wij een stukje kaasgeschiedenis onder leiding van een gids. De rijke tradities van het kaasmaken via een evocatie van een bedrijf uit de jaren dertig.

Na een kleine rondwandeling zetten wij ons in het eetcafé aan tafel voor volgend menu:

Aperitief met hapjes

Aspergesoep

Varkenshaasje gewikkeld in Gandaham met een Ardeens sausje,
warme groentekrans en kroketjes

Koffie met appeltaart

De dranken aan tafel zijn voor eigen rekening, het aperitief wordt U aangeboden door de Kring.

Om 15.00 uur stappen we voor een kwartiertje de bus in om naar het centrum van Zonnebeke te rijden waar wij in het historisch kasteeldomein het **Memorial Museum Passchendaele 1917** vrij bezoeken tot 16.30 uur.

Daarna vertrekken wij naar Ieper via **Tyne Cot Cemetery**.

Tyne Cot is de grootste Britse begraafplaats op het Europees vasteland (12.000 grafstenen).

In Ieper kan dan nog, naar keuze, voor de moeilijke beslissers, een terrasje of een wandelingetje gedaan worden.

Wat wel vaststaat is het vertrekuur uit Ieper nl. om 19.00 uur want we willen om 20.00 uur in ons Oostende terug zijn.

Wie deze ontdekkingstocht over de midden West-Vlaamse heuvelrug wil meemaken, schrijft zich zo vlug mogelijk in want er zijn maximum 53 plaatsen.

Inschrijven kan door storting van € 35 per persoon op rekening 380-0096662-24

Heemkring De Plate - Oostende

met vermelding "Platereis met x personen".

Inbegrepen in de prijs: autocar, koffie bij aankomst, middagmaal, toegangsgelden, gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór **3 juni**. Maak dat je er bij bent.

De weersvoorspellingen voor zondag 11 juni zien er op dit ogenblik als volgt uit: zon, warm maar niet te warm.

Je reisleader

Valère Prinzie

VRAGEN

- * Ik ben op zoek naar gegevens over: het Tolhuis aan de Hoge barriere; in welke periode en wat is daar gebeurd? Wie hield daar het toezicht? Soldaten of ambtenaren?
- * In oktober 1918, één dag vóór de bezetter op de vlucht sloeg, werd mijn grootvader het slachtoffer van de laatste beschieting uit zee. Een projectiel sloeg het huis binnen op het Hazegras, zijn been werd afgeslagen en hij overleed. Weet iemand daar meer over? De plaats en waar hij naar toe gebracht werd? Het betreft Charles De Gryse, aannemer van bouwwerken.

Deze vraag werd gesteld door Dries DE GRYSE
Violierenlaan 130 (1b)
8400 Oostende

* * *

- * Wie bezorgt mij, tegen vergoeding, ruilen kan ook, de programmabrochure: BULLETIN CASINO KURSAAL, nr. 63, jaar 1986. Ik bezit enkele losse nummers van bovengenoemd tijdschrift om eventueel te ruilen of te verkopen.

Vraag gesteld door Roger TIMMERMANS
Tel.: 059/50.99.98

GOED NIEUWS

Normaal is het mei-nummer het laatste nummer vóór de zomervakantie. Maar, dit jaar doen wij een inspanning. Begin juni zal er dus een extra nummer in uw bus vallen.

KONING BOUDEWIJN IN DE MARITZA (juni 1986)

door Serge VAN DAELE

Op de algemene statutaire vergadering van jongstleden maart 2006 richtte een aanwezige een oproep om eens na te denken over feiten die dit jaar verjaren, en er eventueel een artikel over te schrijven. Zo kwam de grote staking van 1956 aan bod van de croupiers in de Oostendse Casino. We kijken uit naar dit waarschijnlijk boeiend relaas!

Zelf dacht ik terug aan 1986. Het is inderdaad reeds 20 jaar geleden dat Koning Boudewijn een bezoek bracht aan Oostende ter gelegenheid van een geneeskundig congres in de Kursaal.

Maar vooraf werd er aan de Koning door het Stadsbestuur een lunch aangeboden in het pas geopende restaurant 'Villa Maritza' op de Albert-I Promenade nr 76.

Omer Vilain schreef in zijn boek 'Langs de galerijen' een boeiend artikel over zijn belevenissen als 'chasseur' in 1939. Ik heb -net zoals hem- 20 jaar terug mijn ervaringen van die bewuste dag op papier gezet en herlas nu met nieuwsgierigheid mijn eigen nota's.

Niet dat die nota's van grote historische waarde zijn voor de Oostendse geschiedschrijving Maar ze schenken een beeld aan de lezer van een kelner en een ploeg horecamensen die op de toppen van hun tenen liepen omdat de koning op bezoek kwam. Met alle 'faitsdivers' vandien!

Het is geschreven in de tegenwoordige tijd van 1986.

"9 uur- 16 juni 1986

Verleden week belde Jacques Ghaye me op. Hij is de nieuwe eigenaar van het chique restaurant Villa Maritza. Vroeger was hij traiteur in de A. Buylstraat. Ik moest dringend komen want hij had nieuws. De Koning komt op bezoek en ik moet hem daarbij helpen. Reeds 3 weken doe ik daar extra's in de zaal en heb de wijnkaart mogen samenstellen. Een toffe ervaring! Ik kreeg 'carte blanche' en plaatste zo enkele knappe wijnen op de kaart. Jacques wil een ster behalen. Een goed uitgebalanceerde wijnkaart is alvast een eerste zet!

In het restaurant is er weinig veranderd als in de tijd van notaris Lacoer (de vorige bewoner). Enkel de meubels zijn er uitgehaald en restaurantmeubilair is in de plaats gekomen. Het gebouw straalt van authenticiteit.

Op school zijn er nu examens en ik heb vandaag één uur wacht in de leraarskamer. Dankzij bemiddeling van directeur Decleyre kon dit verplaatst worden. Toffe vent...

Er moet een tafel gedekt worden voor 15 personen. Het menu is gekend. We zijn met 3 kelners om te bedienen. Jacques wenst dat ik de leiding op mij neem.. Twee weken geleden kwamen reeds de ordonnansofficier en iemand van de protocoldienst op bezoek om de zaak te verkennen betreffende veiligheid, hygiëne van de toiletten, nooduitgangen, airconditioning en de kopie van de identiteitskaarten van hen die in de nabijheid van de koning zouden komen. We mogen met niemand praten over wat er gezegd wordt tijdens de lunch. Mocht de pers iets ter ore komen, dan zouden ze die woorden kunnen verdraaien. Wat een gedoe, zeg. Madame Ghaye, die al zo zenuwachtig is, ziet het niet zitten.

10 uur

De tafel is gedekt.

We beginnen aan de voorbereiding van het aperitief. Er is champagne voorzien van het merk Veuve Cliquot Ponsardin. mMaar we kregen verleden week een lijst van de protocoldienst van het hof met enkele richtlijnen waar de zaakvoerder zich strikt moet aan houden.

Zo moet er een keuze staan van dranken bij het aperitief. Vers sinaasappelsap en vers tomatensap.

Mijn collega maakt het sinassap en ik het tomatensap. Wat een gedoe om vers tomatensap te maken. En in de keuken mochten we niet binnen van Jacques. Dan maar boven in het hulpkeukentje zelf water opgezet om de tomaten te pellen, te ontpitten en te zeven.

Ook het water, plat en spuit, moet van het protocol in glazen karaffen geschonken worden. Het moet van een Belgisch merk zijn. Vooraf zal iemand van het hof de temperatuur meten. De koning wil geen ijskoud water. Dus hebben we 3 soorten water met verschillende temperaturen voorzien: in de koelkast, op kamertemperatuur en in de droge kelder.

11 uur

De hofdignitaris komt aan met enkele veiligheidsmensen. Iedereen moet zijn identiteitskaart tonen. Het restaurant, de keuken, de toiletten en de bovenverdieping worden discreet onderzocht. Iedereen loopt superzenuwachtig. Buiten verzamelen zich mensen. Aangezien er politie aan de deur staat trekt dit volk. Het is vlug geweten dat de koning op bezoek komt.

Ik word geroepen bij de hofdignitaris. Hij legt me uit hoe ik de koning moet aanspreken (Sire); wie ik eerst moet bedienen. Ik moet eerst de koning bedienen, daarna de persoon rechts van hem (de gouverneur), daarna de persoon recht over hem (de burgemeester), daarna de dame (Schepen Pauwleyn) en daarna de kabinetschef (Mr van Ypersele de Strihou). Daarna speelt het geen rol meer wie in voorrang bediend wordt. Ik moet juist zorgen dat de laatste persoon de ordonnansofficier is. Zelf mag ik niets vragen aan de koning. Ik antwoord: je moet toch vragen aan hem of hij water wenst? Neen, dat vraag je niet. Je biedt het aan.

Mag ik vragen of hij de wijn wenst te proeven? Neen, de burgemeester is verantwoordelijk voor de lunch, dus hij moet proeven.

En of hij koffie of thee wenst? Aan iedereen onmiddellijk koffie aanbieden. Zo durft er niemand thee vragen.

Korte duidelijke antwoorden waardoor ik nog zenuwachtiger word.

11.45

De schepenen komen toe.

Mevr Pauwelyn, de heren Vermeesch, Bourgois, Christiaens, Daniels, Makelberge, Quaghebeur. Ook dhr. Rigaux, directeur van het toerismebureau.

Als laatste komt burgemeester Goekint toe. Het is een warme dag, de zon straalt en buiten staat er een massa volk. Er is ook een geschenk toegekomen voor de koning. Een schaakkoffer gemaakt in het VTI. Ik maak de opmerking bij mezelf; waarom kan dat niet van onze school komen? Enfin..

12.00

Iedereen staat op wacht. De schepenen in een cirkel.

De burgemeester en de gouverneur aan de deur.

We horen een korte sirene. Er rinkelt een telefoon bij één van de veiligheidsmensen. De koning komt in een donkerbruine Mercedes. Ik hoor buiten gejuich, handgeklap. De burgemeester en de gouverneur begroeten de koning. Hij stapt als eerste binnen.

De begroeting begint. Burgemeester Goekint stelt alle leden voor.

Intussen zijn wij gestart met het vullen van de glazen.

Alles is gecheckt door de hofdignitaris. Tomatensap op kamertemperatuur, water op keldertemperatuur, ijskoude champagne en fruitsap op keldertemperatuur. 't zal wel weer fruitsap zijn, zegt die man. Is ze goed gezeefd, want hij lust geen pelletjes. Ja ja, dat hebben we gedaan!

Met een klein hartje neem ik mijn schotel en ga voorzichtig naar de koning. Stel je voor dat ik struikel of begin te beven? Hij neemt inderdaad fruitsap. Nu mijn volgorde van serveren niet

vergeten. Ook dat gaat goed. Ik voel de zenuwen wegglijden en plotseling begin ik elkeen terug te zien als klanten. Dat is een gezonde toestand.

Iedereen wacht tot de koning iets vraagt. Er komt een gesprek op gang en met de welsprekendheid van dhr. Goekint en een kwinkslag is het ijs voor iedereen gebroken.

Het aperitief verloopt zeer snel.

De koning loopt zelf naar het venster met burgemeester Goekint en zwaait naar de menigte die buiten geduldig aanwezig blijft.

De koning doet teken aan iedereen dat er opgediend wordt. Elkeen plaatst zich aan de stoel en wacht tot de koning neer zit.

Eerst laat ik de wijn proeven door de burgemeester.

Het is een Chablis Premier Cru 1984. Ik heb mijn zilveren tastevin meegebracht en laat hem daaruit proeven. Iedereen kijkt - ook de koning - en burgemeester Goekint vraagt me wat de letters PME op die tastevin willen betekenen.

Het moment kan niet beter vallen. Ik

leg hem uit dat dit een geschenk is van mijn ploeg op het schip de Princesse Maria-Esmeralda op dewelke ik chief-steward was. Bij het horen van die naam begint de koning ogenblikkelijk een gesprek over zijn familieleden, en er ontstaat een losse babbel onder de aanwezigen.

Vanaf nu verloopt alles vlot.

Het voorgerecht is gerookte steur met kaviaar en radijsvinaigrette. De koning vraagt wie er schepen van de haven is. Waar komt die vis vandaan?

De hoofdschotel is een gepocheerde zeetong met wittewijnsaus, tomaatjes, champignons en exotische kruiden. Die maken het wat oosters. Zeer lekker. De zeetongen moesten gefileerd worden in de keuken, volgens de hofdignitaris.

Wat mij opvalt is dat de koning bijna gans de maaltijd eet met zijn vork in de rechterhand. Een mes gebruikt hij bijna niet.

Ik ga rond met een karaf plat water en spuitwater. Het moest die op keldertemperatuur zijn, aldus de hofdignitaris.

Nu zit ik met een probleem: ik mag zelf niets vragen; hoe weet ik dan of het plat of spuit moet zijn? Vlug opgelost. Ik zet een glas bij en schenk hem een glas spuit en een glas plat!

De volgende keer dat ik langs kom zegt hij zelf tegen mij : plat water a.u.b. Hij heeft het verstaan!

Het nagerecht is een bord met 4 soorten chocoladebereidingen. Buitengewoon mooi gepresenteerd. Over wat wordt er gesproken: (20 jaar na dato zal niemand mij dit kwalijk nemen zeker?)

-Ik herinner me dat dhr. Rigaux spreekt over het seizoen en de activiteiten in Oostende

-dhr. Christiaens spreekt over de 2e Wereldoorlog; dat Oostende bijna volledig verwoest was en dus ook als stad tegelijk moest heropgebouwd worden.

-Eén voorval weet iedereen (dat is daags nadien toch uitgelekt aan de pers - door wie?) De koning vraagt aan Mevr Pauwelyn die schepen van burgerlijke stand is: hoe het komt dat Oostende toch zo veel scheidingen van huwelijken heeft. Op het moment zelf weet ze niet te antwoorden en de koning vraagt haar opnieuw : hoelang duurt een huwelijk gemiddeld in Oostende? Waarop Mevr Pauwelyn met luide stem antwoord: Majesté bij mij gaat dat rap hoor. Ik doe dit in 5 minuten!

Oostende, 16 juni '86

Gerookte steur met zijn zwarte parels
en een Radijsvinaigrette

~
Noordzeetong met vier aromas

~
Chocolade sekernij

~
Koffie met verscaperingen

Baron Patrick
Chablis 1er cru '84

Iedereen schiet in een lach en de Koning lacht hartelijk mee.

Daarmee is meteen het einde van de lunch in aantocht.

Burgemeester Goekint vraagt het woord aan de koning.

De burgemeester staat recht. Bedankt hem voor zijn bezoek en schenkt hem een prachtige schaakdoos. De koning staat ook recht, bedankt hem en iedereen applaudisseert.

Ondertussen is er buiten veel beweging. De auto's worden gestart, telefoons rinkelen, de deur gaat open enz..

Iedereen maakt zich op voor het vertrek.

Het personeel stelt zich op aan de uitgang. De koning vertrekt als eerste en begroet dhr en Mevr Ghaye. Hij bedankt ze hartelijk voor de geslaagde lunch en de renovatie van het gebouw.

Daarna kom ik aan de beurt. "Bedankt voor de schitterende bediening" in keurig Nederlands.

Die woorden blijven je bij. Nu nog.

Aangezien het zeer zonnig weer is besluit de koning te voet te gaan naar de Casino samen met de gouverneur en

de burgemeester. Er bestaan mooie foto's van in het stadsarchief.

Om 15.00 uur komt er een einde aan een slopende dag.

Je kunt niet geloven welke impact het bezoek van de koning gehad heeft voor de Villa Maritza .

Nog weken nadien reserveerden de echte royalisten een tafeltje in het restaurant. Ik werd overstelpt met de meest onmogelijke vragen.

Op welke stoel zat de koning? Mogen we dezelfde wijn hebben? Mogen we dezelfde menu hebben? Welk aperitief nam hij? Heb je nog zijn servet? Heb je nog zijn menukaart (neen, want die had ik), Welk soort water nam hij enz...

Het congres, in de namiddag, was ook een succes en zo voelde Oostende zich toch weer voor een tijdje 'Koningin der Badsteden'.

Ik was in ieder geval een ervaring rijker en kon de opgedane kennis –het volgende schooljaar - gretig verspreiden aan mijn leerlingen in de Oostendse hotelschool.

Tafelschikking	
Werklunch met Z.M. Koning Boudewijn op 16.06.1986	
Vanster	
Hr. A. Rigaux	
Baron de Posch	Ordonnansofficier van Zijne Majesteit
Hr. D. Vormeesch	Hr. M. Quaghebeur
Hr. F. Bourgois	Hr. O. Vanneste
Hr. J. Goekint	Z.M. Koning Boudewijn
Mevr. J.M. Decaesstecker Pauwelijn	Hr. R. Makelberge
Hr. J. van Ypersele de Strihou	Hr. S. Frey
Hr. J. Christiaens	Hr. G. Daniels

Louis Leep, notaris te Oostende 1821 - 1825 : nomen est omen

door Jan DE MEY

Inleiding

Op de lijst van de notarissen van het arrondissement Brugge, staat bij de standplaats Oostende : 'Leep Louis, benoemd 23 april 1821, veroordeeld tot eeuwigdurende dwangarbeid'. Dergelijke vermelding prikkelt voldoende de nieuwsgierigheid om op zoek te gaan naar de figuur van notaris Louis Leep.

De familie Leep (1)

De familie Leep was een bekende familie in Oostende in de tweede helft van de 18e- begin 19e eeuw. De Witte Gids 2005 - 2006 vermeldt thans geen enkel telefoonabonnee meer in Oostende met de naam Leep.

De grootvader van notaris Leep was Louis - Bartholomeus Leep. Hij werd geboren te Oostende in 1699, huwde er in 1742 met Maria - Jacoba Matteleyn en overleed er in 1784. Zijn echtgenote overleed na hem op 10 december 1784 te Oostende. Uit het huwelijk werd geboren te Oostende in maart 1746 Johannes - Josephus.

Johannes Leep trad driemaal in het huwelijk. Een eerste maal te Oostende in 1768 met Maria - Francisca Georgie. Zij overleed te Oostende in 1784. Dit huwelijk bleef kinderloos.

Hij hertrouwde te Eernegem op 24 oktober 1786 met Marie - Godelieve Questier, geboren in Eernegem. Zij stierf te Oostende op 30 maart 1793. Uit deze echtverbintenis sproten drie kinderen voort : Isabella, Engelbertus en Louis.

Na het overlijden van zijn tweede echtgenote huwde Johannes Leep nog een derde maal. Zijn derde echtgenote was Victoria - Rosalia Vankersschaever, geboren te Jabbeke in 1757. In 1796 werd Johannes - Cornelius geboren te Oostende maar dit kind stierf reeds op 2 pluvisse an VII (21 januari 1799), amper 32 maand oud.

Johannes Leep stierf te Oostende op 9 november 1817 - 71 jaar 7 maanden 3 dagen oud. Zijn derde echtgenote overleed te Oostende op 18 februari 1842, op de gezegende leeftijd van 85 jaar. Bij de aangifte van overlijden van Johannes Leep was zijn zoon Louis, alsdan 25 jaar oud en notarisklerk van beroep, getuige.

Op 31 oktober 1810 verwierf het echtpaar Leep - Vankersschaever een woonhuis te Oostende, Weststraat nummer 38 (thans Adolf Buylstraat nummer 19). De akte vermeldde als beroep voor Johannes Leep : 'ancien constructeur de navires'.

In 1814 werd het huis bewoond door Johannes Leep, zijn zoon Engelbertus, zijn dochter Isabella, zijn schoonzoon Aimé Liebaert en zijn 16 maanden oude kleinzoon, Aimé Liebaert junior, samen met een dienstmeid, Sophia Van Hecke (2)

Johannes Leep was sinds 1769 werkzaam als meester - sloopstimmerman. (3) Tussen 1780 en 1786 was hij deken van de nering der vrije scheeps-timmerlieden. Vanaf 1783 was hij lid van de 'Camer der Vrije Visscherie'. Tijdens het laatste kwart van de 18e eeuw was hij één van de mede-beheerders van de Sint-Catharinapolder.

Zijn handelsactiviteiten beperkten zich tot de invoer van Noors en Baltisch hout. Vanaf de Vierde Engels - Hollandse Zeeoorlog (1780-1784) werd hij eigenaar van vier schepen : het smakschip de 'Vrouw Francisca' van 104 ton, het gaffelschip 'Sinte Margareta' van 40 ton, de sloep de 'Post van Roomen' van 34 ton en het Brigantijnschip 'Minerva' van 80 ton. Al deze schepen werden ingezet voor de kustvaart naar Zeeland, Rotterdam en Noord-Frankrijk. Deze kleine vloot bleef na de oorlog zijn eigendom.

In 1779 sloot hij een akkoord met Jacobus Ocket om een visserssloep te bouwen voor gezamenlijke rekening. Ocket trad daarna op als reder - boekhouder van het vissersvaartuig. Johannes Leep fungeerde in 1783 voor het eerst als reder van een grote sloep, die ingezet werd voor de Doggersbankse kabeljauwvisserij. In april 1784 werd Leep reder van een tweede vaartuig, de sloep 'Sint - Paulus' ; die werd uitgereed voor de haringvangst. Onder de naam 'de Liefde en de Lust' bleef dit scheepje in de vaart tot in 1794. Gedurende de periode 1786 - 1789 had hij permanent drie sloepen ; die werden uitgerust voor de kabeljauwvangst aan de Doggersbank. Nadien hield hij nog slechts één sloep in de vaart. In september 1787 moest hij twee boetes aan de 'Camer der Vrije Visscherie' betalen 'weegens uytter hand verkopen van sijne visch' in plaats van in de vismijn.

Op 25 april 1786 akteerde de Oostendse notaris Anthone Rycx de verkoop door Johannes Leep aan Joannes Bens wonende te Oostende van een 'visschers chaloupe genaamdt Den vlieger, groot omtrent 28 lasten' mits de som van 4.300 gulden, die contant werden betaald.

Op 1 januari 1787 begon Johannes Leep een associatie met scheeps-timmerman François de Beer om gezamenlijk voor een periode van 15 jaar een werf uit te baten. Dit kaderde in een sterk toegenomen vraag naar vissersschepen. De samenwerking werd op 14 oktober 1794 stopgezet. (4)

Johannes Leep trad ook op als commissaris voor de Brusselse reder Nicolais van Tournhout.

Het eerste kind uit het tweede huwelijk van Johannes Leep met Marie Questier, was Isabella - Maria Leep, geboren te Oostende in 1788. Zij overleed te Oostende op 28 oktober 1822, 34 jaar en 7 maanden oud. Op 13 augustus 1812 was zij gehuwd met Amatus - Fidelius - Maria - Constantinus - Liebaert. Hij was de zoon van Joannes - Baptiste - Joseph Liebaert en Rosa Eugenia Tomboy. Getuigen bij dit huwelijk waren Joannes - Franciscus Liebaert en Angelus Leep.

In 1791 werd Engelbertus te Oostende geboren en eveneens te Oostende op 21 maart 1793 en het derde en laatste kind uit dit huwelijk, Louis - Franciscus, de latere notaris. Negen dagen later, op 30 maart, stierf zijn moeder, Marie Questier, wellicht aan de gevolgen van het kraambed.

Het notariaat te Oostende

Op 1 oktober 1795 werden de Zuidelijke Nederlanden bij Frankrijk ingelijfd. Bij besluit van het Directoire van 22 mei 1796 werd het notariaat in onze streken georganiseerd, naar model van de Franse wetgeving. Deze wet werd op 25 ventôse jaar XI (16 maart 1803) vervangen door de nieuwe wet die we nog steeds kennen. Deze wet wordt soms nog de ventôse-wet genoemd. Op 24 december van het zelfde jaar (2 nivôse an XII) volgde dan de regeling betreffende de instelling en de inrichting van de Kamer der Notarissen.

In Oostende werden vier standplaatsen gecreëerd. De vier eerste notarissen volgens de nieuwe wettelijke regeling waren : François Donny, Antoine Rycx, Michel - Jan Pruyssenaere en François - Joseph - Joachim Tetut. Rycx, Pruyssenaere en Tetut waren reeds notaris onder het regime van het besluit van 22 mei 1796. Donny was geen echte nieuwkomer gezien zijn notariële activiteiten onder het ancien regime en zijn lidmaatschap van de Criminele rechtbank in 1796 (5)

François Donny overleed op 16 mei 1809. Hij werd in 1810 opgevolgd door Jean - Baptiste - Hubert Serruys. (6)

Serruys was geboren te Torhout op 3 november 1754. Hij overleed te Brussel op 6 november 1833. Afgestudeerd in Leuven, vestigde hij zich als advocaat in Oostende. In 1786 stond hij in voor de publicatie van het zesde deel van het Placcaetboek van Vlaanderen. Hij werd griffier van de wezen en de consignaties en later raadslid - pensionaris. Tijdens de eerste Franse bezetting was hij thesaurier van de stad Oostende. Vanaf 1796 was hij vrederechter, thesaurier van de stad en in 1798 de eerste griffier van de Rechtbank van Koophandel te Oostende. In 1810 volgde hij François Donny op als notaris. In hetzelfde jaar werd hij gemeenteraadslid en in 1815 door Willem I tot lid van de Tweede Kamer benoemd. In 1820 diende hij zijn ontslag in als notaris. Het jaar daarop werd hij burgemeester van Oostende, op 3 november 1830 lid van het Nationaal Congres, in augustus 1831 volksvertegenwoordiger en in 1832 raadsheer bij het Hof van Cassatie.

Jean - Baptiste Serruys werd op zijn notariële standplaats opgevolgd door Louis Leep.

Louis Leep, notaris.

Zoals hiervoor vermeld, was Louis Leep het derde kind van Johannes Leep uit zijn tweede huwelijk met Marie - Godelieve Questier. Louis werd geboren te Oostende op 21 maart 1793.

Hij werd in de bevolkingsdocumenten aangeduid als notaris en landmeter. Ook in zijn notariële publiciteit vermeldde hij beide functies.

In het Rijksarchief te Brugge berust een eensluitende copie afgeleverd door Louis Leep van de perceelsgewijze kaart met een boerderij "Mechelhof" genaamd, en landerijen te Leffinge, binnen de watering van 's Heer Woutermansambacht, eigendom van Jean Cooney te Oostende. Deze kaart werd opgemaakt door de gezworen landmeters Debur en R. Aerts in maart en april 1811. (7)

De naam van Louis Leep verscheen een eerste maal in de processen - verbaal van de zittingen van de Kamer der Notarissen van het arrondissement Brugge bij de zitting van 27 maart 1819. (8) Louis Leep vroeg om toegelaten te worden tot het examen voor het bekomen van het certificaat van bekwaamheid. Uit de beraadslaging vernemen we dat Louis Leep van zijn burgerrechten genoot en van een onberispelijk gedrag was. Hij beantwoordde aan de vereiste leeftijd van 25 jaar. Hij was ook in regel met de stageverplichting : van 1 januari 1809 tot 11 maart 1816 was hij werkzaam als klerk op het kantoor van notaris Jean - François Vansielegheem te Leffinge en daarna als eerste klerk op het kantoor van notaris Jean - Baptiste Serruys te Oostende.

Jean - François Vansielegheem, geboren te Ichtegem op 29 mei 1755, was de eerste notaris op de standplaats Leffinge, opgericht in 1796. Hij overleed te Leffinge op 20 december 1827. Vansielegheem was gehuwd met Francisca - Nicolaïa - Theresia Questier, geboren te Eernegem op 17 april 1760 en overleden kort na haar echtgenoot te Leffinge op 4 januari 1828. De stage - meester van Louis Leep was aldus een aangetrouwd familielid, Francisca Questier was een oudere zuster van zijn moeder.

De Kamer der Notarissen was op dat ogenblik als volgt samengesteld : Pierre De Bay, notaris te Brugge, voorzitter; Eugène Hermans, notaris te Brugge, syndicus; François Vandesteene, notaris te Brugge, verslaggever; Joseph Van Caillie, notaris te Brugge, secretaris en Vincent Delarue, notaris te Brugge, schatbewaarder.

Louis Leep kreeg van de Kamer een aantal vragen om in afzondering schriftelijk te beantwoorden en de redactie van een notariële akte. Het was tien uur in de avond wanneer Leep, na drie uur werk,

zijn antwoorden op het bureau van de Kamer deponeerde. Gezien het gevorderde uur besliste de voorzitter de zitting voort te zetten op 29 maart 1819 om tien uur.

Op deze vergadering trok notaris Van Caillie zich terug omwille van zeer nauwe verwantschapsbanden met de kandidaat. Hij was immers een "andersweers" van de kandidaat. De grootmoeder van notaris Van Caillie langs moederszijde was Marie - Anne Questier, geboren te Eernegem op 13 januari 1751, overleden te Koekelare op 23 april 1829. De moeder van Louis Leep, Marie - Godelieve Questier was een jongere zuster.

Joseph Van Caillie (°1791) was nauwelijks een paar jaar ouder dan zijn familielid Louis Leep (°1793)

Bij het onderzoek van de gegeven antwoorden rees er bij de leden van de Kamer een sterk vermoeden dat Louis Leep hulp had gekregen bij zijn examen, zodat beslist werd hemzelf daarover te ondervragen.

Leep bekende eerlijk dat hij van zijn verwant, Joseph Van Caillie, de tekst van tien vragen met antwoord gekregen te hebben, die deze als examenvragen zou voorstellen aan de Kamer. Enkele van die vragen maakten deel uit van het examenprogramma. Tijdens het examen had notaris Van Caillie nog toelichtingen gegeven voor de oplossing van de vragen.

Uiteindelijk besliste de Kamer Louis Leep een nieuw examen af te nemen op 31 maart 1819.

Op die tweede zitting kreeg Louis Leep zeven vragen te beantwoorden en moest hij twee notariële akten opstellen.

Volgens de Kamer werden slechts twee vragen goed beantwoord en bevatten de voorgelegde akten tekortkomingen en onwettelijkheden en besloot : "qu'elle ne peut délivrer au candidat le certificat de capacité exigé par la loi".

Louis Leep liet echter niet los. Op 10 september 1820 richtte hij een verzoekschrift aan de Koning om benoemd te worden als vijfde notaris in de standplaats Oostende. Aldus kwam de Kamer samen op 20 oktober 1820 om Louis Leep opnieuw te examineren. Hem werden vijf vragen voorgelegd en de redactie van een akte huwelijkscontract. Ook deze keer was de Kamer van oordeel : "... dat den heer Leep geene genoegzame bekwaamheid heeft om te kunnen uitoeffenen het notarisambt..." De Kamer was niet mals in zijn motivering : "Overwegende dat, in plaats van zich de noodige moeyte te geven om door eene gestadige applicatie bekwaam te worden om de notariële fonctien te bedienen, hij zich ophoud met andere bezigheden en tracht notaris te worden, niet door studie, maar door zich wat in de gunst in te dringen en door bedekte vrongen en drayen, gelijk die zijner rekwest..."

De Kamer ging ook uitvoerig in op de toestand van het notariaat te Oostende om de creatie van een vijfde standplaats af te wijzen. Op 17 januari 1816 had de Kamer zich reeds verzet tegen de benoeming van een vierde notaris, al werd Antoine Belpaire op 7 februari daarna toch benoemd.

De Kamer hield ondermeer voor dat er in het kanton Oostende geen tien openbare verkopeningen en geen twintig inventarissen per jaar waren, terwijl de levensmiddelen en de huishuren in Oostende duur zijn. Zij schatte dat drie van de vier standplaatsen minder dan 1 000 gulden per jaar opbrengen "hetwelk zekerlijk te weinig is om in die stad te kunnen leven op eene betamelijke wijze."

De patron van Louis Leep, notaris Jean - Baptiste Serruys diende eind 1820 zijn ontslag in, andere opdrachten lagen voor hem klaar. Op 9 januari richtte Leep zijn rekwest aan de Koning om

benoemd te worden ter standplaats Oostende in vervanging van notaris Serruys. Op 6 februari 1821 beraadslaagde de Kamer over de kandidaten voor de standplaats Oostende : Louis Leep en Amandus Carbonez uit Eernegem. Ditmaal besloot de Kamer dat Leep sedert zijn vorige ondervragingen "... genoegzame vorderingen gedaan heeft om de notarieele bedieningen te kunnen uitoefenen". De Kamer verleende Louis Leep het certificaat van goed gedrag en bekwaamheid maar bleef bij haar standpunt van 1816 en 1820 : een vierde standplaats voor notaris in Oostende was overbodig. Indien echter de regering beslist deze te behouden "schijnd" (sic) Louis Leep de voorkeur te verdienen als Oostendenaar en eerste klerk van notaris Serruys.

Uiteindelijk werd Louis Leep notaris benoemd op 23 april 1821. Zijn kantoor was gevestigd aan de Keyzers Kaye (thans Vindictivelaan) nummer 19.

We vonden Louis Leep nog tweemaal terug in de processen - verbaal van de Kamer van Notarissen.

Een eerste maal moest hij verschijnen voor de Kamer op 19 april 1823 ingevolge een klacht van de Procureur des Konings wegen publiciteit voor de openbare verkoping van meubilaire goederen in het Nederlands én in het Frans.

Notaris Leep voerde ter zijner verdediging aan dat de bekendmakingen in twee talen gebeurden op verzoek van de verkoper, dat er in Oostende veel vreemdelingen zijn die de landstaal niet kennen noch verstaan en dat dagelijks zulke publiciteit werd gevoerd, zelfs in Brugge. (Alle toenmalige bestuursleden hadden hun standplaats in Brugge !)

Op de algemene vergadering van de notarissen van 2 mei 1825 moesten twee nieuwe bestuursleden verkozen worden. De jonge notaris Leep, hoewel zelf niet aanwezig, kreeg één stem op zijn naam.

Op korte tijd werkte Leep zijn kantoor op tot het tweede belangrijkste van Oostende. Van 17 mei (eerste minuut) tot einde van het jaar 1821 verleed hij 127 akten. Notaris Serruys passeerde in 1818 56 akten en in 1819 slechts 18 akten. Het aantal akten klom van 155 in 1822 tot 207 in 1824. Tussen 5 januari en 4 juli 1825, datum van zijn laatste akte, telde het repertorium van notaris Leep reeds 91 akten. (9)

Zijn notariële activiteit in 1825 zou verder in stijgende lijn gegaan zijn. Het nummer van woensdag 6 juli 1825 van De Gazette van Brugge vermeldde niet minder dan zes aankondigingen voor openbare verkopen ! (10)

Het "proces" Leep. (11)

Het dossier werd geopend met een klacht door Joannes Van Rollegem, zoon van Nicolas, oud 56 jaar, zaakwaarnemer, wonende te Brugge bij Felix - Amand De Mûelenaere, procureur des Konings te Brugge op 13 juli 1825.

Op 14 oktober 1823 ontleende Leep op eeuwige rente de som 5 000 frank of 2 362,50 gulden Nederlands van de kinderen van wijlen J.C. De Crombrughe, grondeigenaar te Gent. Tot zekerheid van de terugbetaling gaf Leep 5 bunderen 92 roeden 2 ellen of 5 hectaren 92 aren 2 centiaren, weiland in Schore in hypotheek. Hij verklaarde dit goed verkegen te hebben uit de nalatenschap van zijn oom, Laurentius Leep, in leven priester te Oostende. Als bewijsstuk stelde hij een uittreksel ter hand aan Van Rollegem van een akte vereffening - verdeling verleden voor notaris Antoine Belpaire te Oostende op 21 december 1822

De nalatenschap van Laurentius Leep was niet onaanzienlijk. De totale netto waarde bedroeg 51.990 gulden, waarvan 21.746,25 gulden toekwam aan Louis Leep.

Toen het gerucht de ronde deed dat de notaris nog bij andere personen trachtte geld te lenen, begon Van Rolleghem te twifelen aan zijn solvabiliteit. Uit onderzoek bleek dat Leep geen eigendom bezat te Schore. Hij was wel eigenaar geweest van gronden te Sint - Pieters - Kapelle maar deze waren op 21 mei 1823 verkocht aan juffrouw van Steenbrugge, particuliere, wonende te Brugge aan de Sint - Salvatorskerk.

Van Rolleghem legde deze feiten aan Leep voor en bekwam van hem een nieuwe hypotheek op zijn woonhuis te Oostende. De akte van hypotheek-stelling werd verleden voor notaris Joseph Van Caillie te Brugge op 9 juli 1825.

Het gerechtelijk apparaat schoot dadelijk in gang. Dezelfde dag van de klacht, op 13 juli 1825, werd een "bevel van regterlijke geleide" gegeven en notaris Louis Leep werd opgepakt in herberg "het Lammeken" te Oostende. 's Anderdaags volgde reeds het "bevel van bewaring" of aanhoudingsbevel en Leep werd opgesloten in de gevangenis te Brugge.

Op 18 juli 1825 ging onderzoeksrechter Marcel - Livinus Van Den Bussche, vergezeld van de Procureur des Konings, over tot de huiszoeking te Oostende. Er bleek een dienstmeid in huis te zijn, Johanna Verbrugge. De verklaringen werden afgelegd door klerk Hendrik Depiere.

Het kantoor van notaris Leep bleek over meerdere personeelsleden te beschikken. Augustus van Cuyt was er eerste klerk geweest, doch rees in 1825 overleden. Vóór de procedure tegen Leep aanving, had De Pruysenaere er gewerkt en gedurende acht maanden zijn kozijn Edouard Questier. Deze laatste was in 1825 19 jaar oud en werkte alsdan in Brussel, terwijl De Pruysenaere in Batavia verbleef. Waren nog effectief in dienst van notaris Leep : Hendrik Depiere, 20 jaar, Francis De Rudder en Charles Liebaert, 17 jaar, geen bloedverwant van de notaris. Tenslotte was er nog Joseph Delcampe, een gelegenheidsbediende "bijzonderlijk op zondagen" !

Marcel - Livinus Van Den Bussche leidde het onderzoek met bekwame spoed en wist het dossier af te ronden na drie maanden. Ongetwijfeld een flinke prestatie, indien men rekening houdt met te eerbiedigen vormvoorschriften als b.v. betekeningen en de beperkte en vrij trage communicatiemiddelen.

Uiteindelijk werd Louis Leep ervan beschuldigd in 1823, 1824 en 1825, doch niet in zijn hoedanigheid van notaris, verscheidene vervalsingen in authentieke en openbare geschriften gepleegd te hebben en zich bewust van deze valse stukken bediend te hebben.

Het betrof vijf dossiers. Het eerste was het dossier van de kinderen De Crombrugge, waarbij hij in een uittreksel van een notariële akte de woorden "Sint - Pieters - Kapelle" verving door "Schoore". De klacht daarover bracht de zaak aan het rollen.

Het tweede dossier was dit van "Francis Vanderhofstadt te Brugge", broer van de collega van Leep, Joseph Vanderhofstadt te Brugge. Bij akte verleden voor notaris Vincent Delarue te Brugge op 2 december 1824, ontleende Louis Leep de som van 10 000 frank of 4 725 gulden. Als waarborg verleende hij hypotheek op 10 bunderen 61 roeden 68 ellen (of 10 hectaren, 61 aren 68 centiaren) weide te Sint - Pieters - Kapelle. Aan de werkende notaris werd een uittreksel van de akteverdeling van 1822 voorgelegd als bewijs van eigendom.

De derde beschuldiging ging over de lening bij Karel Van Maldegem - De Knuydt. Bij akte verleden voor notaris Jean Claerhoudt te Sijsele op 20 december 1823 ontleende Leep de som van 4 200 gulden. Hypotheek werd gegeven op verscheidene stukken land te Ramskapelle, Zandvoorde en Keiem.

Na de aanhouding van Leep komt Franciscus Marant, advocaat en avoué te Brugge, schoonzoon van Karel Van Maldegem, tot de vaststelling dat de in hypotheek genomen goederen onbestaande waren.

Zij stapten "schielijk" met notaris Van Caillie naar de gevangenis om een andere hypotheek te bekomen. Daar troffen zij Felix Beaucourt, een andere schuldeiser van Leep, met een vordering van 2 000 frank.

Met Leep kwamen de beide schuldeisers overeen om de verschuldigde sommen samen te voegen en Leep gaf in betaling twee aandelen van de Maatschappij van Koophandel, een rente op de heer Denys ter waarde van 3 428,55 gulden (hem aanbedeeld uit de nalatenschap van Laurentius Leep) en hypotheek op een buitengoed of 't Kasteeltje te Sint Pieters - op - den - dijk, voorheen eigendom van Franciscus Bouuaert.

De vierde beschuldiging handelde over een lening jegens Jan Rooze, zeekapitein te Oostende. Op 27 oktober 1824 leende Leep 3 000 frank op wissel van één jaar. Als garantie legde hij opnieuw een uittreksel uit de voormelde akte verdeling van 1822 voor, waarop hij zich schriftelijk verbond de daarin vermelde goederen niet te verkopen dan met toestemming van de schuldeiser. Later leende hij nogmaals 2 000 frank van Rooze. De goederen vermeld in het uittreksel bleken echter onbestaande !

Het vijfde dossier was gelijkaardig aan het vorige. Op 25 mei 1824 ontleende Leep van Andreas Carbon, zeekapitein te Oostende, de som van 3 000 frank op wissel op basis van een vervalst uittreksel van gezegde verdeling.

Twee andere feiten kwamen nog de beschuldigingen verzwaren. In 1820 en 1821, vóór Louis Leep notaris was te Oostende, leende hij tweemaal 5 000 frank van Fernand D'hauw, generaal - majoor te Brugge met hypotheek op goederen die hem niet toebehoorden. Toen D'hauw het bedrog ontdekte, kon hij Leep tot terugbetaling dwingen.

Tenslotte ontleende Leep bij akte van notaris Michel - François Jooris te Nieuwpoort op 7 mei 1825 2 835 gulden met hypotheek op goederen die hij reeds in 1823 verkocht had, van Emmanuel vander Zweep, zeekapitein te Oostende. Deze schuldeiser werd echter niet terugbetaald.

Vóór de onderzoeksrechter hield Leep vol dat de handtekeningen op de stukken deze waren van notaris Belpaire. Dit werd stellig ontkend door Belpaire tijdens zijn ondervragingen op 20 juli en 4 augustus 1825. Gezien deze tegenstrijdige verklaringen besliste de Raadkamer op 20 oktober 1825 de verificatie van de handtekeningen van notaris Belpaire. Als experten werden aangesteld : Dominicus Thorys, Franciscus van Male en Johannes Lameire, schrijfmeeesters en onderwijzers te Brugge.

Het omstandig en goed geadstrueerd deskundig verslag liet niet lang op zich wachten. Negen dagen later luidde hun besluit : "dat de handtekening Belpaire Not welke zich bevindt ten slotte op de zeven openbare akten of ekstrakten onders de nummers 2, 11, 17, 24, 29, 31 en 40 van den Generalen Inventaris valsch, en het handteeken niet is van den Notaris Belpaire"

Bij bevelschrift van de Raadkamer van 4 november 1825 werd de bundel overgemaakt aan de Procureur Generaal bij het Hoog Gerechtshof te Brussel. In zijn requisitoor van 19 november 1825 vroeg hij de verzending van de beklaagde voor het Hof van Assisen van de provincie West - Vlaanderen.

Bij arrest van de Kamer van beschuldiging van het Hoog Gerechtshof te Brussel van 21 november 1825 werd Louis Leep verzonden naar het Hof van Assisen, samengesteld uit vijf magistraten, zonder juryleden.

Het Hof werd voorgezeten door Henricus Meynaerts, raadsheer van het Hoog Gerechtshof te Brussel. Vier rechters van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge fungeerden als bijzitters : Henry Imbert, Henri Roels, Charles Rapaert en Jean - François Cobus. Auguste Van Praet was griffier van het Hof en het openbaar ministerie werd waargenomen door Henry Claerhoudt, substituut bij het Hoog Gerechtshof te Brussel. De verdediging van Leep gebeurde door dhr. Amandus Bernaert, advocaat te Brugge.

Het proces ving aan op 8 december 1825 en onmiddellijk een "coup de théâtre". De beschuldigde overhandigde de voorzitter een schriftelijke verklaring, die letterlijk luidde als volgt : "Ik bekenne alle de aan mij voorgelegde aktens, door de rechter van Instructie, wat de opstel belang en het handteeken valsch zijn en daar af pligtig te wezen en wat het stempel belang dit van ware expeditien is afgedaan om op de valsche geappliqueert te worden". Tijdens het onderzoek had Leep steeds de feiten ontkend.

's Anderendaags, 9 december 1825, volgde het arrest : "Het Hof verwijst de voornoemden Ludovicus Franciscus Leep in tien jaren dwangarbeid, en in eene boete van zestig guldens nederlandsch geld.

Verwijst hem insgelijks bij lyve in de kosten van den processe, geliquiderd ter somme van honderd achtentwintig guldens negenenviertig cents, nederlandsch geld.

Beveelt dat alsvooren zijne straf te ondergaan hij openbaar ten toon zal worden gesteld op eene der publique plaatsen dezer stad Brugge, met een opschrift boven zijn hoofd, behelzende zyne namen, ouderdom, woonplaats en beroep; zijne straf en de reden zijner veroordeling, en dat hij alsdan insgelijks in het openbaar met een gloeiend ijzer met de letteren T.F. op de regter schouder zal gebrandmerkt worden.

Verklaert dat na het ondergaan zijner straf, hij geheel zijn leven lang onder den toezigt der hooge staatspolitie zal verblijven, en bepaalt de borgtoght die hij uit dien hoofde zal moeten stellen, ter somme van honderd guldens nederlandsch geld."

Louis Leep ging in cassatie doch dit beroep werd verworpen door de Kamer der appellen van korrectionele Policie, zittende in kriminele cassatie in zitting van 28 februari 1826.

Op 6 mei 1826 werd Leep op de Vrijdagmarkt 's middags ten toon gesteld en gebrandmerkt met de letters T.F (12). Deze straf was voorzien in artikel 20 van de Code pénal dat luidde als volgt : "... la lettre T. pour les coupables condamnés aux travaux forcés à temps ... La lettre F. sera ajoutée dans l'empreinte, si le coupable est un faussaire."

Daarna verdween Louis Leep in de vergetelheid van de geschiedenis.

Nabeschouwingen.

Een portret van Louis Leep is ons niet bekend. Toch hebben we uit de proces-bundel een beschrijving van zijn fysische verschijning : "lank eene el, vier palmen, vijf duimen (1.45 meter), aangezigt rond, kleur rood, haar en wenkbrauwen bruin, voorhoofd hoog, oogen bruin, neus en mond groot, kinbaard bruin, sprekende de fransche en vlaamsche talen"

We deden het verhaal van de naakte feiten, maar op geen enkele plaats van de documenten in de procesbundel vinden we enig spoor van een motief of drijfveer voor zijn oplichtingen.

Waarvoor leende hij in 1820 en 1821 tweemaal 5 000 frank van Fernand D'hauw, generaal - majoor te Brugge ? Toen reeds gaf hij hypotheek op goederen die hem niet toebehoorden. Hierbij was Leep niet aan zijn proefstuk. Toen hij op 29 maart 1819 het examen diende af te leggen voor het bekomen van het certificaat van bekwaamheid liet hij zich zonder scrupules bijstaan door zijn familielid notaris Joseph Van Caillie,

In de loop van de jaren 1823, 1824 en 1825 ontleende hij bij diverse geldschietters hoge bedragen. Bij al deze transacties maakte Leep misbruik van de akte vereffening - verdeling van de nalatenschap van zijn oom Laurentius Leep verleden voor notaris Belpaire op 21 december 1822. Leep was wel zo voorzichtig de notariële akte van hypotheekstelling steeds voor een andere notaris te laten verlijden.

Opvallend is dat drie van de geldschietters zeekapiteins te Oostende waren : Jan Rooze, Andreas Carbon en Emmanuel vander Zweep.

Leep had een goed lopend notariskantoor. Het aantal verleden akten ging in stijgende lijn en voor de tweede helft van 1825 waren de vooruitzichten bijzonder goed. Over personeelsproblemen scheen Leep niet te klagen te hebben. En toch !

Leep was verre van onbemiddeld. Hij was eigenaar van een buitengoed of kasteeltje te Sint - Pieters - op - den dijk bij Brugge.

Uit de nalatenschap van zijn oom Laurentius verwierf hij in 1822 het huis te Oostende ter waarde van 7 000 gulden. Dit is zeer vermoedelijk de woning waar hij woonde en zijn kantoor gevestigd was : Keyzers Kaye nummer 19. Verder werden hem aanbedeeld de rente jegens Denys ter waarde van 3 428.55 gulden, land te Sint - Pieters - Kapelle ter waarde van 4 050 gulden, landerijen te Stene, in de Sinte Catherinepolder ter waarde van 3 200 gulden en land te Mariakerke, eveneens in de Sinte Catherinepolder ter waarde van 8 800 gulden. De landerijen te Sint - Pieters - Kapelle verkocht hij reeds in mei 1823, mogelijks om vroegere leningen af te betalen.

Verder bezat hij nog twee aandelen van de Maatschappij van Koophandel. En toch!

Wij zullen zeer vermoedelijk in het ongewisse blijven over de redenen die Leep aangezet hebben om leningen te bekomen op voorlegging van vervalste stukken.

Hij wist handig gebruik te maken van de alsdan bestaande lacunes in de publiciteit betreffende de eigendom van onroerende goederen en de hypotheeken erop. Nochtans had hij moeten beseffen dat vroeg of laat - wat ook uit de feiten is gebleken - het bedrog zou ontdekt worden. Is dit het gevolg van jeugdige overmoed of van zijn precaire financiële toestand op dat ogenblik ? Daarover zwijgen de bronnen.

Er kan enkel verwezen worden naar de overwegingen van de Kamer der Notarissen van Brugge in 1820 die stelden dat hij zich ophield met andere bezigheden en dat hij trachtte "notaris te worden niet door studie, maar door zich wat in de gunst in te dringen "door bedekte vrongen en drayen".

Vaststaand is dat zijn georganiseerde oplichtingen een vroegtijdig einde stelden aan zijn notariële loopbaan. Hij meende wellicht leep genoeg te zijn - nomen est omen - doch alles liep uiteindelijk af in een schandelijke veroordeling.

VERWIJZINGEN

- (1) Archief VVF (Vereniging voor Familiekunde) Oostende. Met dank aan Ivan Van Hyfte voor zijn jarenlange zoektocht naar gegevens over de familie Leep en André Van Caillie te Oostende voor informatie over de families Questier, Van Caillie en Vansielegem
- (2) Volkstelling 1814, deel XIII, stad Oostende, 1980, p. 47. Met dank aan Roger Timmermans. Jean-Marie Bekaert: Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat (1604 - 1990), 1991, p. 526.
- (3) Over de professionele activiteiten van Johannes Leep, zie: Jan Parmentier: Het gezicht van de Oostendse handelaar (Oostende, 2004), p. 253-254, 285.
- (4) Daniël Farasyn: Scheepswerven te Oostende (1609 -1913), in : De Plate, 35e jaargang, 2006, p.9.
- (5) Jan De Mey: De notarissen van het arrondissement Brugge onder de Ventôsewet, in : Notarius, 1994, nummer 2, p. 54 - 55.
- (6) Luc François : Jean Baptiste Serruys, Oostends politicus en verdediger van de handelsbelangen (Torhout, 1754 - Brussel, 1833) in : Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis. jg. CXXV (1988), p. 187-223. - Idem : Serruys, Jean-Baptiste, in : Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 13, kol. 743 - 747.
- (7) Rijksarchief Brugge (R.A.B.), Verzameling kaarten en plannen, nr. 838.
- (8) Archief Kamer der Notarissen van het arrondissement Brugge ; deel 4 (1816-1822) en deel 5 (1823-1827).
- (9) Maurice Vandermaesen: Archiefvormers in de gerechtelijke arrondissementen Brugge, Ieper en Veurne - Deel III -Archieven van Notarissen (Brussel, 1998), p 193 - 194.
De minuten van notaris Louis Leep werden in 1940 door François Van Caillie notaris te Oostende, neergelegd op het Rijksarchief te Brugge. Het betreft één halve meter archief, bestaande uit zeven inventarisnummers, 3 nummers voor de minuten (1821 - 1825), één voor de protesten (1821 - 1823) en drie nummers voor de repertoria (1821-1825).
- (10) Stadsbibliotheek Brugge (Biekorf) : De Gazette van Brugge 1795 - 1919, M.
- (11) Rijksarchief van Beveren - Waas (R.A.B.W.), HA WEST nr 371. Het dossier draagt het nummer 1212 (1811 - 1865).
- (12) De brandmerkijzers worden bewaard in het Gruuthusemuseum te Brugge. Zie : Paul De Win, De 19de - eeuwe strafinstrumenten in de verzameling van de Brugse Stedelijke Musea, in : Jaarboek 1989 - 90 - Stad Brugge - Stedelijke Musea, Brugge (1991), p 247 - 260.

ARCHIEFBRIEF OOSTENDE

Het Stadsarchief van Oostende startte vorig jaar met de uitgave van een driemaandelijke "Archiefbrief Oostende". Deze Archiefbrief kwam er als antwoord op een groeiende interesse voor het reilen en zeilen in het Stadsarchief.

De Archiefbrief bevat allerlei informatie over de aanwinsten en schenkingen, nieuwe publicaties, wijzigingen op de archiefwebsite en op de Beeldbank Oostende. Ze belicht telkens een bepaald archiefbestand of een bijzonder stuk uit de collectie. Verder wordt ook aandacht besteed aan andere initiatieven die met het archief te maken hebben: tentoonstellingen, publicaties, enz. Daarnaast is er ook ruimte voor eenmalige initiatieven en mededelingen m.b.t. het archief.

De Archiefbrief verschijnt elke seizoen (maart, juni, september, december). Iedereen kan zich gratis abonneren, zowel op de papieren als op de digitale versie. U hoeft enkel uw volledige naam, adres of e-mailadres terug te sturen of te mailen naar Archief, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende, archief@oostende.be. De vorige Archiefbrieven kan u ook nog altijd online raadplegen via de website: [www.oostende.be/productgroep/95/default.aspx? vs=0 N&id=599&pg=1249](http://www.oostende.be/productgroep/95/default.aspx?vs=0 N&id=599&pg=1249)

HET ARCHIEF PAKT UIT... www.beeldbankoostende.be

Vanaf 27 september 2005 is de Beeldbank van Oostende online. www.beeldbankoostende.be is een website waarop u beeldmateriaal dat zich in het Archief van Oostende bevindt, vrij kan raadplegen. Niet alleen kan u de afbeeldingen online bekijken (vaak groter dan het origineel) u krijgt er meteen ook een zo volledig mogelijke beschrijving bij.

U kan vrij zoeken op alle woorden, maar u kan ook via allerlei invalshoeken op zoek gaan naar een specifieke afbeelding: op datum, op periode, op straatnaam, op trefwoord, op documenttype. Leuk is ook dat u zelf commentaar kan geven bij elke afbeelding. Bovendien kan u afbeeldingen waar geen copyright op rust online bestellen. Regelmatig worden er digitale thematentoonstellingen gepresenteerd.

www.beeldbankoostende.be werd op maat van het Archief gerealiseerd door LCP nv. uit Brugge. De uitwerking van het concept en de coördinatie van de beeldbank is in handen van de dienst Archief.

Momenteel staan de collectie Prentbriefkaarten, de Glasnegatieven en een deel van de Fotocollectie online. Het betreft ondertussen 5.817 afbeeldingen. In de loop van 2006 komen daar nog eens de verzamelingen Kaarten en Plannen, Prenten en Tekeningen, Affiches, Drukwerk en het tweede deel van de Fotocollectie bij.

Meer informatie kan u terugvinden via www.beeldbankoostende.be of bij de dienst Archief, Stadhuis, kantoor 100, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende, tel. 059/80.55.00.

Binnenkort wordt de www.beeldbankoostende.be gelinkt aan de website van de Plate.

OOSTENDE: CENTRUM BELGISCHE BADPLAATSEN (anno 1930)

INLEIDING: De hierna volgende tekst stamt niet uit mijn eigen pen maar is van een mij onbekend auteur die heel zinnig en vlot een merkwaardig, ja boeiend overzicht geeft, anno 1929-1930, van de diverse badlocaliteiten aan de Belgische Kust. Ik weet het, het is een toeristisch getint geschrift dat de troeven opsomt die deze gemeenten in hun kaartenspel hebben. Het is een Duitse tekst, hier door mij nauwgezet vertaald, maar ik veronderstel dat er ook Franstalige, Engelstalige en Nederlandstalige edities waren, want de "*Hoge Raad voor Toerisme*" te Brussel zorgde voor een keurige uitgave. In brochurevorm: 32 bladzijden, verlucht met 50 foto's van Antony, Hersleven en Nels, alsook met 2 kaarten op één uitslaande bladzijde. Het geheel oogt smaakvol en de inhoud mag er zonder meer zijn, te meer omdat geschriften van en over het interbellum in ons tijdschrift, vroeger en nu, maar weinig voorkomen. Maar je moet er kunnen vinden...⁽¹⁾

De 67 km lange kustlinie biedt een om zo te zeggen ononderbroken rij van badplaatsen aan alwaar, naast het genoegen van zeebaden, ook rijkelijk gezorgd wordt voor onbezorgd comfort, voor amusement en voor tijdverdrijf. Wegens de milde temperatuur (jaargemiddelde: 17,6° C) die te wijten is aan de onmiddellijke inwerking van de Golfstroom, verdient een verblijf van langere duur aldaar aanbeveling, in het bijzonder voor tere kinderen.

Het Belgische kustland was ten tijde van de ongeluksjaren 1914-1918 vreselijk geteisterd geworden. Toen evenwel de oorlogsfurie uitgewoed was, begon men blijmoedig met de wederopbouw. En de eertijds bloeiende steden aan zee kenden een wederopstanding met nieuw prachtvertoon. Vanaf de Franse grens tot naar Holland toe volgen in steeds wisselende positie: De Panne, Sint-Idesbald, Koksijde, Oostduinkerke, Groenendijk (sic), Nieuwpoort, Lombardsijde, Westende, Middelkerke, Raversijde, Mariakerke, Oostende, Bredene, De Haan aan zee, Wenduine, Blankenberge, Zeebrugge, Heist, Duinbergen, Albert-Plage, Knokke en Het Zoute.

* * *

RAVERSIJDE

Een kleine badplaats, halverwege tussen Middelkerke en Oostende; bezat een prachtig Noors paviljoen dat Leopold II had laten oprichten. Helaas is deze mooie woning tijdens de oorlog vernield geworden.

Badinrichting.

MARIAKERKE

Op 10 minuten van Oostende. Puike hotels, mooie café's en innemende villa's. De baden zijn in de trant van Oostende ingericht en worden in het seizoen druk bezocht.

OOSTENDE

(Circa 50.000 inwoners). De zomerresidentie van de Koninklijke Familie. Verdient in elk opzicht haar bijnaam: "*Koningin der Badsteden*".

Ze beschikt over voortreffelijke spoorwegverbindingen met alle Europese grootsteden. Brussel is op anderhalf uur binnen bereik. Parijs, Keulen en Londen liggen op 5 uren, Berlijn op 15 uren afstand.

⁽¹⁾ Belgien: seine Badeorte / uitgegeven door de "Conseil Supérieur du Tourisme". - Brussel, 1930. - P. 11-17: ill. en 24.

Tweemaal daags varen grote turbinepakketboten naar Dover. Een uitmuntend opgestelde dienstregeling maakt (de) heen- en terugvaart mogelijk op één en dezelfde dag.

Als badstad kent Oostende haars gelijke niet. De 30 meter brede promenade in steen is enig in haar soort. Ze strekt zich uit tot aan Westende en staat overal vrij zicht toe op het strand en op de volle zee. Alleen al op het stadsgebied is ze bezet met een 5 km lange rij, zonder leemten, van eerste klas hotels en verrukkelijke villa's.

De stad biedt aan de badgasten alle ontspanningsmogelijkheden aan die men zich maar kan indenken.

In het prachtige Kursaal dat jaar-in jaar-uit een miljoen bezoekers uit alle landen ontvangt, is voor dagelijkse, ja uur per uur gemakkelijkheden ten volle gezorgd. In de grote rotonde is er elke avond concert, met medewerking van een orkest met 125 artiesten. 's Werelds beroemdste zangers, mannen en vrouwen, houden het tot eer strekkend om aldaar voor een uitgelezen publiek op te treden. Behalve dat zijn er concerten met klassieke muziek, alwaar zich de meesters van het viool- en klavierspel laten horen. De namiddag wordt besteed aan het orgelbespelen.

Oostende bezit twee renbanen. De ene in de stad, met hoofdingang op de dijk, de andere in Bredene. Paardenrennen vinden plaats, van 1 juli tot 31 augustus; in Oostende op zondag, maandag, donderdag en zaterdag; in Bredene op dinsdag, woensdag en vrijdag.

Ook de overige sportvermaken komen aan hun trekken: auto- en zeiljachtsport, vliegkunst, roeien, tennis, hockey, schermen en zwemmen worden ijverig beoefend. En voor de golfspelers staan in De Haan aan zee prachtige "Links" ter beschikking.

Verder is Oostende ook een kuuroord, voorzien van de allernieuwste verworvenheden van de *hydrotherapie* (watergeneeskunde).

Het fijne strandzand wiens vermogen tot filteren een bestendigen van de vochtigheid onmogelijk maakt, is uitstekend geschikt voor rustkuren en zonnebaden.

De stad beschikt ook over een thermale bron wier eigenschappen meer en meer erkenning vinden en voor de behandeling van maag- en darmlijden, van huid- en slijmvliesontstekingen zeer naar waarde geschat wordt. Het water van deze bron wordt gebruikt, als drank voor inademing, of ook als badwater. Voor dat laatstgenoemde doel dient een ruime instelling met twintig badhokjes.

De therapeutische inrichtingen van de stad zullen binnenkort door het bouwen van een "Palais des Thermes" vervolledigd worden (en) die het de badgasten zal mogelijk maken om ook tijdens het barre jaargetijde hun "thalassotherapeutische behandeling" verder te zetten.

De stedelijke riolering is te bestempelen als voorbeeldig. Evenzo de drinkwatervoorziening waarvoor men gebruik maakt van het kristalheldere, smetteloos reine en lekker water uit de valleien van de *Bocq* en *Hoyoux* (waterlopen). Het Stadsbestuur heeft een modern gezondheidsbureau ingericht, met laboratoria voor scheikundige en bacteriologische analyses, een desinfecteerplaats, enz.

Oostende beschikt ook over een belangrijke handels- en vissershaven die binnenkort zal uitgerust zijn met de allerbeste installaties. Door zijn gunstige ligging is de haven uitstekend geschikt voor het vervoer van waren die gemakkelijk aan bederf onderhevig zijn, tussen Engeland en het continent. Dit verkeer is sedert vele jaren in handen van de Belgische Staat en van Cockerill en van de "General Steam Navigation Company".

Het "Izerpanorama", een meesterwerk van de schilderkunstenaar Bastien, geeft op aangrijpende wijze gestalte aan de verschrikkelijke gevechten aan het Vlaamse Front. Dat ook door zijn afmetingen reusachtige werk is tentoongesteld in een speciaal daarvoor op- en ingericht gebouw, in de nabijheid van het station.

Feestkalender voor 1930:

- Pinksterenzondag: officiële opening van het Kursaal;
- Juni en juli: Internationale roeiwedstrijden;
- 1ste zondag van juli: Zeewijding;
- In de maand-juni: • rally voor auto's

- rally voor vliegtuigen
- “Salon automobile”
- snelheidsproefritten
- Concours d'élégance
- Bloemencorso
- Juli en augustus:
 - paardenrennen, iedere dag
 - zwemwedstrijden
 - waterpolo-, golf- en tenniswedstrijden
 - schermwedstrijden
 - militaire wedstrijd om het kampioenschap voor Europa
- In-de-maand-juli:
 - wedstrijd voor strandspelen
 - kinderfeesten
- In de loop van het seizoen: onthulling van het monument voor Leopold II.

BREDENE:

(3.000 inwoners). Aan de overkant van de haven van Oostende. Is een gezellige, kleine badplaats die vooral tijdens het seizoen van de paardenrennen druk bezocht wordt. Haar prachtige renbaan wordt door trams met Oostende verbonden.

DE HAAN AAN ZEE:

(1.972 inwoners). Ligt een uur ten oosten van Oostende aan de heerlijke “*Koninklijke Baan*” die van Oostende naar Blankenberge leidt. Een charmante badplaats die bijna uitsluitend uit mooie villa's bestaat die hier en daar verspreid liggen in de met bos beplante duinen.

Buiten haar vermaarde “*Tennis Courts*” is ze in het bezit van het mooiste en meest bezochte golfterrein van het continent.

In De Haan kan men ongestoord rust nemen en genieten van het stille geluk om huiselijk leven. Wie echter houdt van of nood heeft aan afleiding, hem of haar brengen de trams in 20 minuten naar de theatervoorstellingen of concerten, in het Kursaal van Oostende of in het Casino van Blankenberge.

WENDUINE:

(1.250 inwoners). Insgelijks gelegen aan de “*Koninklijke Baan*”. Is een levendige badplaats die, ongeacht haar moderne installaties, nog een landelijk cachet bewaard heeft. Zoals bijvoorbeeld in de omgeving van de oude windmolen. Vanuit de hoogte van de “*Spio(e)nkop*” heeft men zicht op de kerktorens van Brugge. In de uitgestrekte, van glaswanden voorziene “*Galerij*” (die op een vooruitstekend gedeelte van de dijk in zee gebouwd is), kan men, ook bij slecht weer, heel behaaglijk genieten van de versterkende zeelucht.

(...)

Vertaald uit het Duits
door Emile SMISSAERT.

DE METAMORFOSE VAN DE HAVEN VAN OOSTENDE (deel 8)

door Ferdinand GEVAERT

Glossarium (deel 2) bij de "Geschiedkundige kalender van de haven van Oostende (deel 3 -1945-1980)

Tilbury - de "Tilbury-boten" waren een begrip in Oostende en omgeving. Varen op de "Tilbury" was een benijdenswaardige job, bijna evenwaardig als een betrekking op de "male" (pakketboten van de Oostende-Doverlijn).

De eigenlijke rederij, Société Cockerill S.A., werd opgericht te Antwerpen in 1858 met als doel het aanvoeren van ijzererts van overzee ten behoeve van de staalhoogovens van Cockerill te Seraing nabij Luik.

In 1894 werd gestart met een vrachtlijn tussen Oostende en Tilbury, een voorhaven van Londen, gelegen op de Theems. Hiervoor werd het s.s. John Cockerill (2.637 ton), ingelegd. Het werd geen succes, het schip was te groot voor het bestaande vrachtaanbod en had een te grote diepgang. De lijndienst werd afgeschaft. In mei 1896 werd echter opnieuw gestart, deze keer met drie gecharterde (gehuurde) kleinere Britse schepen; ze droegen de namen: Citrine, Girasol en Opal. Het was echter de bedoeling van Cockerill om de lijn uit te baten met eigen schepen. Het voornaamste doel van de lijn was het vervoer van producten van nationale land- en tuinbouwindustrie, voornamelijk verse groenten en fruit, pluimvee en tamme konijnen (tam konijn was in Londen gekend als: Ostende rabbit), met bestemming de Londense vroegmarkten, zoals Covent Garden. Daar de goederen hun versheid moesten behouden, was een korte overvaarttijd noodzakelijk en aangepast aan het beginuur van de vroegmarkten. De goederen moesten ten laatste om 4 uur 's morgens op de vroegmarkt afgeleverd worden. Daartoe vertrok de Tilburyboot om 14u.00 uit de haven van Oostende om circa 23u. in Tilbury aan te meren, waar het lossen en overslaan onmiddellijk begon. De afstand bedroeg 100 zeemijl, de vereiste vaarsnelheid 12,5 knopen. In 1896 werden drie nieuwe schepen besteld bij de Cockerillwerf te Hoboken (Antwerpen), met oplevering in 1897. Ze droegen de namen: Rubis, Topaze en Saphir. (zie fig. nr 64)

De schepen legden aan aan de los- en laadkade van de Stoombotenkaai, alwaar een loods opgericht en een spooransluiting gemaakt werd. Het gebeurlijk opliggend schip werd gemeerd in de Visserskreek. De burelen van de Tilburylijn waren gevestigd boven een herberg (uitbater: Oscar Cavereel) op de hoek van de Visserskaai en de Sint-Paulusstraat.

Na het voltooi van de nieuwe Oostendse haveninstallaties werd in 1912 uitgeweken naar de diepwaterkaai in de voorhaven, (vandaar: Cockerillkaai). Een kantoorgebouw werd opgetrokken nabij "de Bolle", aan wat men later de Cockerillstraat zou noemen.

Ondanks de oorlog (W.O.1) bestelde men op 28 april 1915 een nieuw schip, de "Diamant". Gelet op de oorlogsomstandigheden zou het schip slechts in 1919 afgeleverd worden. (zie fig. nr 65).

In 1920 werd een schip, de s.s. "Rio Prado", aangekocht en omgedoopt tot "Emeraude". Vanaf dan werd ook een tweewekelijkse dienst tussen Antwerpen en Tilbury ingericht. (zie fig. nr 66).

In 1933 vervoegden twee nieuwbouwschepen de lijn, gebouwd door Cockerill te Hoboken. Ze werden gedoopt: Amethyste en Turquoise, (bouwnrs. 646 en 647). (zie fig. nr 67).

De Rubis en de Topaze, die gebouwd waren in 1896/1897, werden opgelegd als reserveschepen. Ze werden echter in 1936 verkocht voor de sloop.

Wereldoorlog 2 onderbrak de activiteit tussen Oostende/Antwerpen en Tilbury. Na het zinken van de Emeraude op 30 juni 1945, ten gevolge van een aanvaring met een wrak,

bleef er nog één schip over, de Saphir uit 1897.

Eind 1945 werd de dienst Oostende-Tilbury hervat met het enig overblijvend schip. Daar de installaties op de Cockerillkaai (diepwaterkaai), de loods (hangaar), en los-en laadgerei vernietigd waren, werd uitgeweken naar het Tijdok van de handelshaven. In 1947 werden twee door Cockerill Hoboken omgebouwde voormalige Britse oorlogsschepen in lijn gebracht, de Rubis en de Topaze.

In 1948 kwam de heropgebouwde Amethyste (bouwjaar 1931, in augustus 1944 in St.-Malo door de terugtrekkende Duitse troepen uitgebrand) de lijn vervoegen. Tijdens de periode 1953-1958 werd de vloot van de John Cockerill Line vernieuwd. Vijf motorvrachtschepen (kustvaarders) werden besteld bij de West-Duitse scheepsbouwer Husumer Werft. De schepen werden gedoopt: Diamant, Saphir, Topaze, Rubis en Turquoise. De oudere schepen werden stelselmatig van de hand gedaan. (zie fig. nr 68)

Op 1 juni 1970 stopt de rederij alle activiteit. In september 1970 worden de schepen te koop gesteld en verkocht.

Te Oostende verliezen 60 bemanningsleden hun werk, evenals 16 mensen die aan de wal tewerkgesteld waren.

Het kantoorgebouw aan de Cockerillkaai, heropgebouwd na W.O.2, werd in gebruik genomen door de "Automobieliinspectie" ten behoeve van de afdeling "rijexamens". Het gebouw werd gesloopt bij de aanleg van de nieuwe verbinding "Kennedyplein-de Bolle".

P&O -letterwoord, afkorting van de naam van een grote Britse rederij en investeringsmaatschappij, de Peninsular and Oriental Steam Navigation Company. Deze maatschappij is niet alleen een rederij met een aantal ferrylijnen (zoals o.m. Zeebrugge-Felixstowe) doch o.m. ook uitbater van maatschappijen voor vervoer over land, containerverhuur, en grootser, de exploitatie van zeehavens in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten van Amerika (zoals Singapore Port Authority uitbater is van een gedeelte van de haven van Antwerpen).

Zoals reeds vermeld in de geschiedkundige kalender baatte P&O reeds in 1978 gedurende enkele maanden een passagiersdienst met vleugelboten uit tussen Zeebrugge en Londen (Tower Bridge op de rivier Theems). In 1980 werd gedurende 6 maanden een vleugelbootdienst ingelegd tussen Oostende en Londen (Tower Bridge).

Gestart op 29 februari 1980 werd de dienst, om reden van economische- (bezettingsgraad) en exploitatieproblemen, op 31 augustus 1980 stilgelegd. De exploitatiemoeilijkheden hadden hun oorsprong in de ligging van de terminal te Oostende en de vervuiling van het estuarium en de rivier Theems, voornamelijk onder de vorm van plasticen folie en zakken die tussen water en wind dreven en opgezogen werden door de hoogdrukwaterpompen van het voortstuwingsinrichting van de vleugelboot - die de hogedrukwaterstraal produceerde die de vleugelboot voortstuwde - waarbij de wateraanzuigfilters blokkeerden en de pompen stilvielen, de boot zijn voortstuwning verloor en stilviel. De voortstuwning kon pas terug in gang gesteld worden nadat door middel van hogedrukluichtstoten de aanzuigfilters vrijgemaakt waren. Wat soms wel een hele tijd kon duren, met veel verlies op het vaarschema en late aankomsturen.

Te Oostende was er veel tijd nodig om vanaf de rede van Oostende (voornamelijk bij laag tij, toen er slechts met zeer matige snelheid kon gevaren worden, bij gebrek aan voldoende water onder het vaartuig) het terminalvlot, geankerd in het Vuurtorendok, te bereiken. Daarenboven moest men versassen in de Visserdoks-luis en de nauwe doorvaart aan de wipbrug van het Vuurtorendok nemen. (Zie fig. nr. 70).

De passagiersterminal gelegen aan de Fortstraat en Vuurtorendok-Zuid was ook niet ideaal gelegen, moeilijk te bereiken met het openbaar vervoer vanuit het Oostends spoorwegstation, en een hele afstand gelegen van het eindpunt van de autosnelweg te Oostende.

Het terminal- of aanlegvlot ligt nog steeds, sinds het beëindigen van alle activiteit,

afgemeerd in het Vuurtorendok. Het terminalgebouw aan de Fortstraat werd in 2002 gesloopt, om o.m. plaats te maken voor het opstellen van het Canadese "Cirque du Soleil", (die reeds tweemaal te Oostende optrad). (Zie figuren nrs. 69, 70, 71, 71 b en 72).

**Draagvleugel-
Boot** Nederlandse benaming voor hydro-foil, d.w.z. een hydrodynamisch gedragen vaartuig, een snelle motorboot met onderwater aangebrachte geprofileerde draagvleugels (intrekbaar) waarvan de opwaartse druk de boot bij toenemende vaart uit het water heft, zodat de boot, gedragen door de vleugels, bij hoge snelheid boven het water schuurt. De boot wordt aangedreven door een hogedrukwaterstraal, (reactieprincipe). Benaming gebruikt door de bouwer, Boeing uit Seattle (V.S.A.): Jetfoil, door P&O: Jetferry.

Visserskreek -Was het oudste overblijfsel van de haven uit de 17^e eeuw, havenkom ingericht in 1615 in de bedding van de zuidelijke vestingsgracht van de vestingswerken opgeworpen voor en tijdens het beleg (1601-1604). (Zie rep. nr 10,13 en 27 van fig. nrs. 3, 4 en 6).

De Visserskreek was de enige havenkom (met rechtstreekse toegang vanuit de havengeul) in de jaren 1615-1770. De schepen van de Oostendsche Compagnie, 1723-1728, legden er aan en ontscheepten er de lading. Op de oever van de kom (toen genoemd Visserskey) werden ten behoeve hiervan twee stapelhuizen gebouwd, (zie fig. nr. 73). De Visserskreek gaf ook toegang de handelsdokken, (zie fig. nr. 6, rep. nr. 27)

De schutsluis werd gebouwd in 1820 ter vervanging van de tjijsluis gebouwd in 1774-1776 bij de bouw van het 1^e Handelsdok, (rep. nr. 18 van fig. nr. 5, zie ook rep.nr 20 van fig. nr. 5).

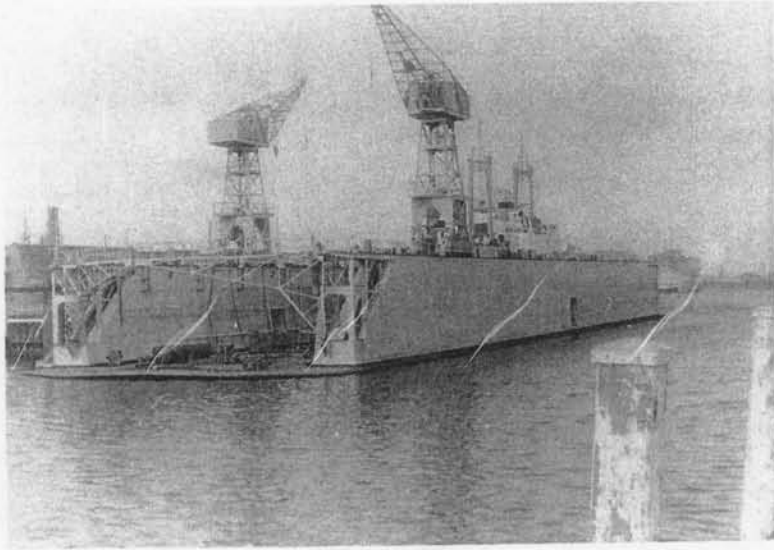
De sluis had volgende afmetingen: lengte 58,50 m, breedte 12,00 m, drempeldiepte 1,48 m onder gemiddeld laagtij.

Over de sluis lag er een tweedelig, handbediende draaibrug die toegang gaf tot het spoorwegstation Oostende-Kaai (het Zeestation) vanaf de Keizerskaai, nu Vindictivelaan.

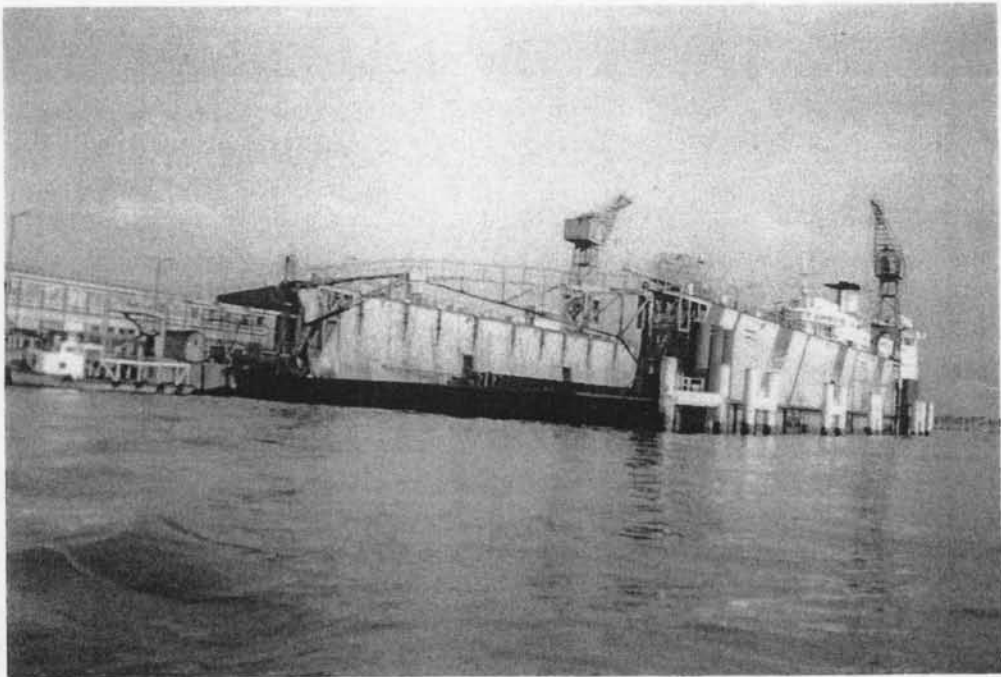
De Visserskreek en de sluis werden gedempt in 1973 voor de bouw van de Mercatorsluis en het doortrekken van de Pakketbotenkaai tot de carferrykaai.

Nota: voor "tjijsluis" en "schutsluis" zie volgende aflevering.

(Wordt vervolgd).

Figuur nr. 62. Haven Oostende, 1959/1978. Het drijvend droogdok van het Zeewezen/RMT, in het Zeewezendok. Het vrachtschip van de O-D lijn, m.s. IJzer, staat, droog, in het droogdok.

Figuur nr. 63. Haven Oostende, 1979. Het drijvend droogdok, na het verbreden van de nuttige breedte van het dok van 19 tot 25 meter. Het droogdok was gemeerd aan post 10 van de oosteroever, t.h.v. de kantoren van de Directie Materieel van de Regie voor Maritiem Transport (voorheen Scheepsbouwdienst van het Bestuur van het Zeewezen", vroeger nog: de "Génie Maritime").

355/356/357 Rubis, Topaze, Saphir

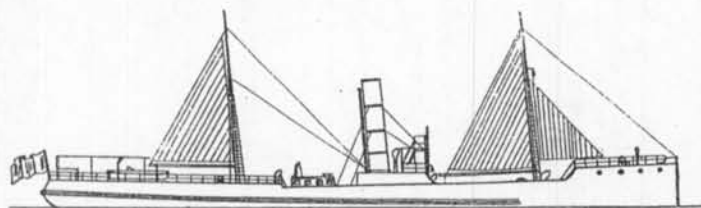

Fig. nr. 64. Tilburylijn. Lijntekening van de drie eerste schepen gebouwd voor rekening van de rederij, de Rubis, Topaze en Saphir, (LxBxDg: 65x 8,5x2,85m-633 t bruto, 425t deadweight). Gebouwd door de Cockerill werf te Hoboken in 1896/1897.

ss4 Diamant

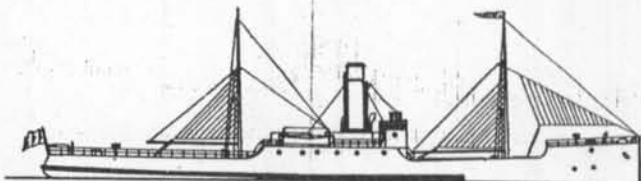

Fig. nr. 65. Tilburylijn. Lijntekening van het s.s. Diamant, gebouwd door Cockerill in 1919.

Émeraude (Ex-Rio-Prado)

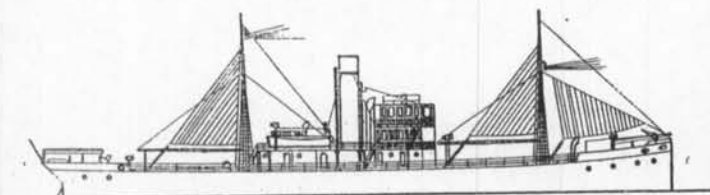

Fig. nr. 66. Tilburylijn. Lijntekening van het s.s. Émeraude, (ex- Rio Prado), aangekocht in 1920. Gebouwd in 1903 door Graig-Taylor te Stockton, Engl. Het schip zonk op 30 juni 1945 in het Kanaal.

646/647 Améthyste, Turquoise

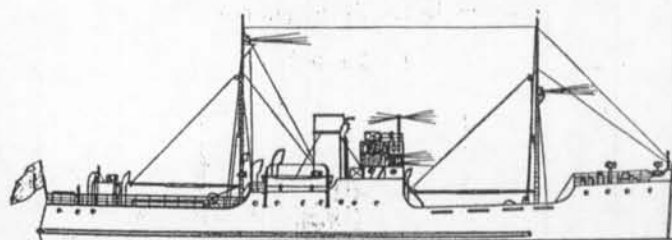

Fig. nr. 67. Tilburylijn. Lijntekening van de motorvrachtschepen Améthyste en Turquoise, gebouwd in 1931/1933. Afmetingen: Lengtex BreedtexDiepgang: 57,85x 10,84 x3,05m. Bouwwerf: Cockerill.

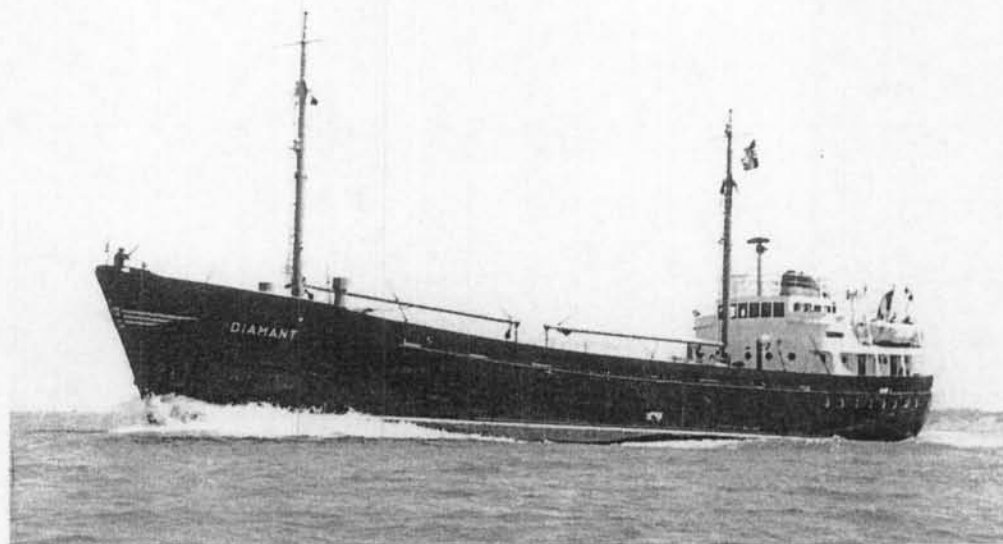

Fig. nr. 68. Tilburylijn. Foto van het m.s. Diamant, één van de vijf zusterschepen gebouwd in 1953/1958 door Husumer Werft (West-Duitsland), afmetingen: 53,76x8,05x3,58m. Na het stopzetten van alle activiteit door de rederij John Cockerill werden de vijf schepen vanaf september 1970 verkocht.

Fig. nr. 69. Haven Oostende, 1980. Situering van de P&O terminal gelegen aan de Vuurtoerendok-Zuid.

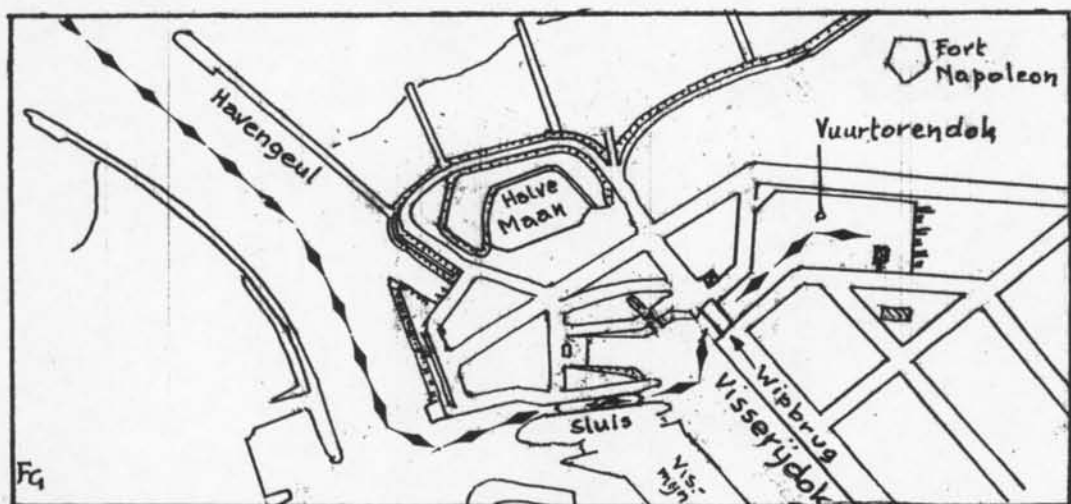

Fig. nr. 70. Haven Oostende, 1970. Traject van de vleugelboot van P&O, tussen de terminal in het Vuurtoerendok en de rede van Oostende.

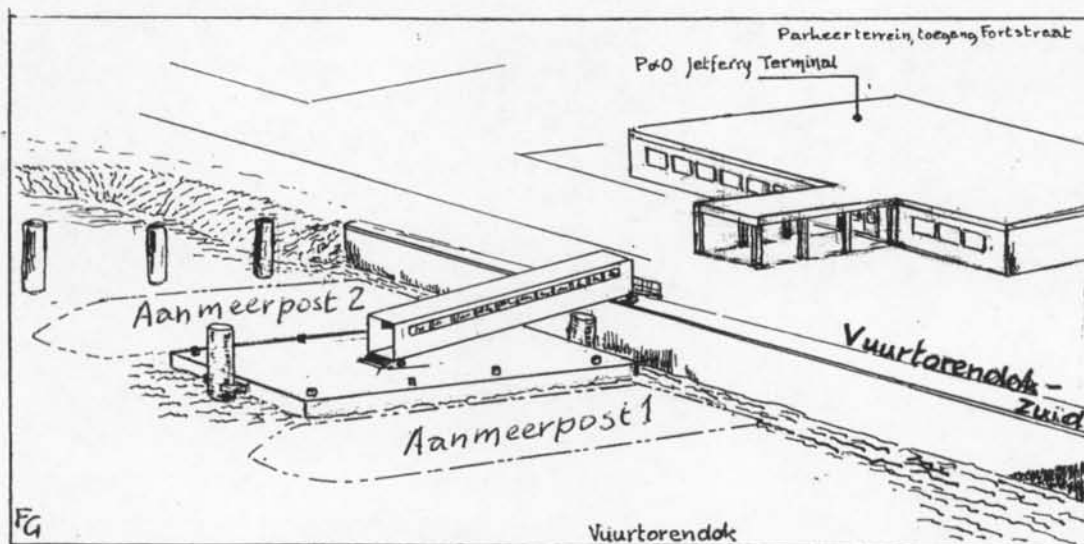

Fig. nr. 71. Haven Oostende, 1980. Isometrisch zicht op de terminal van P&O JetFerries in en aan het Vuurtoerendok.

Fig. nr. 71. Haven Oostende, 1980. De P&O JetFerries terminal aan het Vuurtorendok ,
(Vuurtorendok-Zuid, aanpalend aan de Fortstraat)

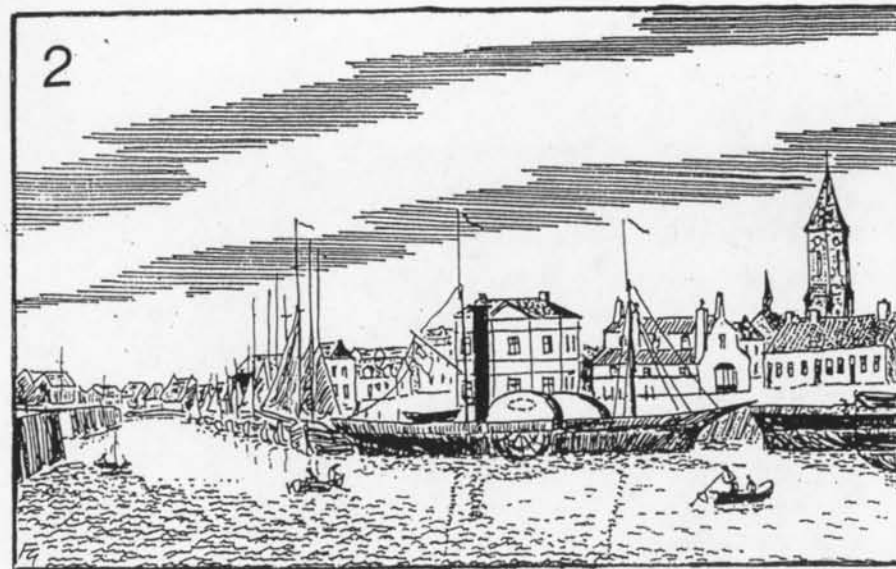

Fig. nr. 72. Haven Oostende, 1980. Vleugelboot van P&O aangemeerd aan de terminal
in het Vuurtorendok.

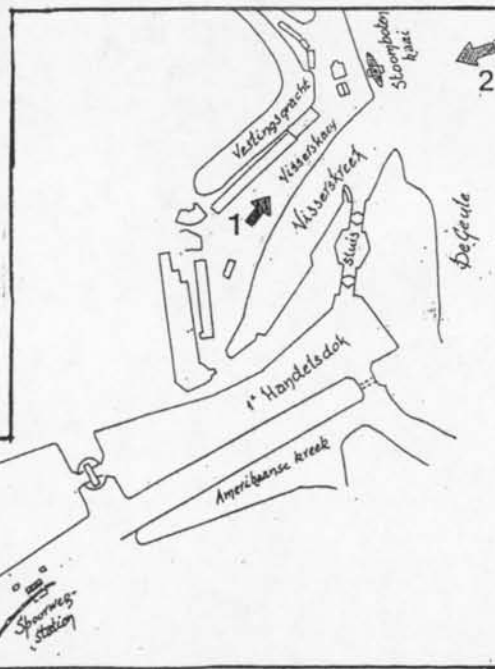
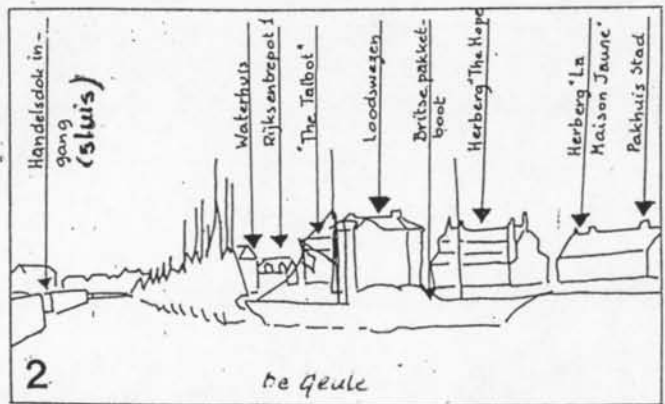
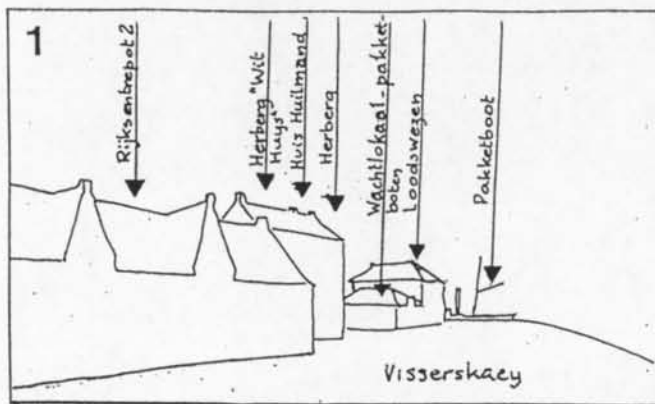
OOSTENDE 1846. De Visserskaal, (naar M. Van Cuyck).

F. BEYAERT

OOSTENDE 1847 De Visserskaal (naar F. Stroobant)

F. BEYAERT

fg

Fig. nr. 73. Haven Oostende. De Visserskreek en de Visserskaai, met de toegang tot de sluis van de handelsdoken (de oude) in 1846/1847.

Fig. nr. 74. Haven van Oostende, 1971. Zicht op de sluis van de handelsdokken, (1e en 2e, het 3^e was reeds in 1946/1947 gedempt) en het uiteinde van de Visserskreek. Op de voorgrond het dak van het carferrystation. Op de oever van de kreek, de voormalige "Visserskaey" staan bouwketen van de aannemer van de waterbouwkundige werken voor de bouw van carferrybrug nr. 2. In de achtergrond de stedelijke technische school en rechts het "Waterhuis".

Fig. nr. 75. Haven van Oostende, 1968. De Visserskreek gezien vanaf het uiteinde van de kreek. Op de voorgrond de voormalige "Visserskaey" en links de poort van het carferrystation.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2006

- Elke zaterdag
- Van 24 december 2005 t/m 08 januari 2006 (gesloten 25 en 27 december, 01 en 03 januari 2006).
- Van 25 februari t/m 05 maart (gesloten 28 februari).
- Van 01 april t/m 17 april (gesloten 04 en 11 april).
- Van 25 mei t/m 28 mei.
- Van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 28 oktober t/m 05 november (gesloten 31 oktober).
- Van 23 December t/m 07 januari 2007 (gesloten 25 en 26 december 2006, 01 en 02 januari 2007).
Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

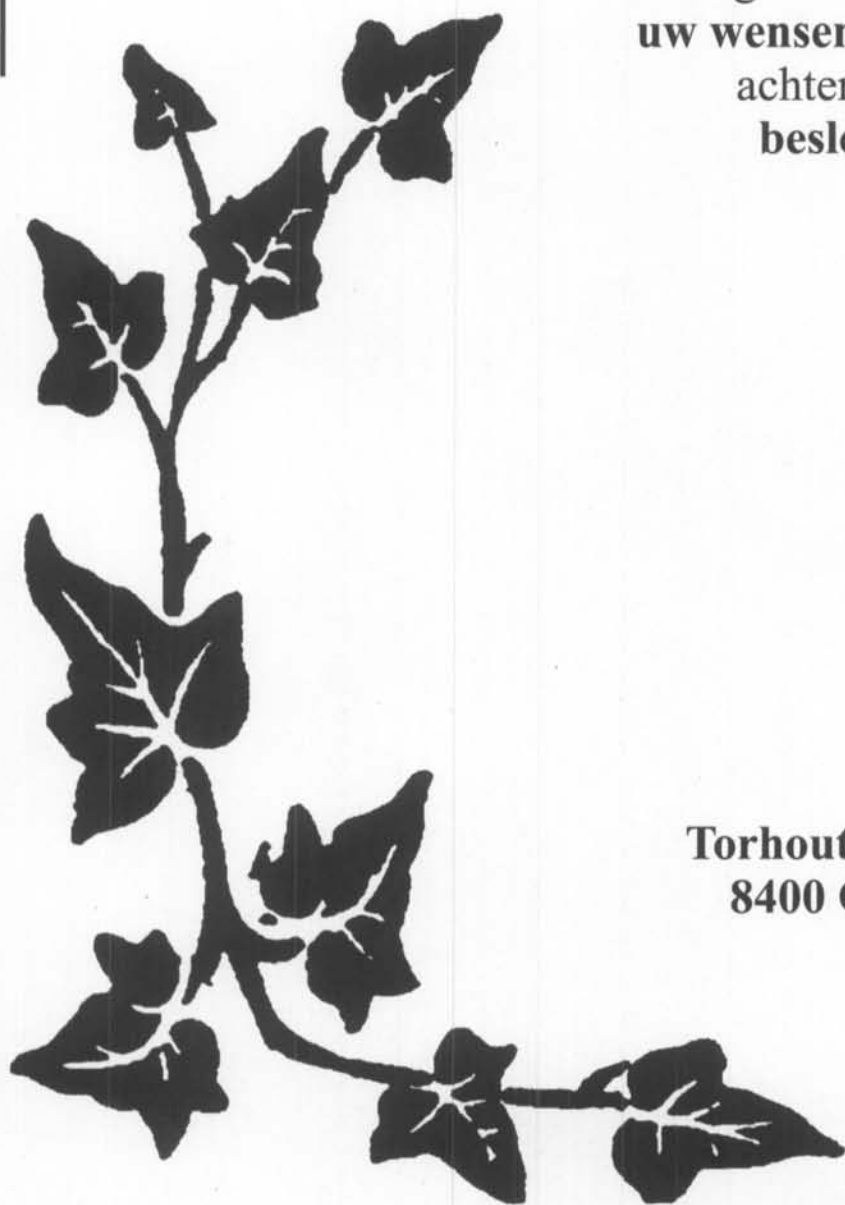
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53